
Co tím chtějí lindušky říci? Vědkyně hledá ptačí sexy slabiky

Co tím chtějí lindušky říci? Vědkyně Přírodovědecké fakulty UK hledá ptačí sexy slabiky

Hlasem nekomunikuje jen člověk. Většina živočišných druhů tento způsob dorozumívání využívá a dokonce ani pořekadlo „němý jako ryba“ není vůbec pravdivé. „Moderní technologie, které dokáží zachytit zvuky i pod hladinou vody, ukazují, že i tam probíhá čilá konverzace,“ podotýká specialistka na bioakustiku RNDr. Tereza Petrusková, Ph.D., z katedry ekologie [Přírodovědecké fakulty UK](#).

Dorozumívání zvuky je v říši zvířat určitě nejnápadnější u ptáků, na jejichž hlasové projevy se také Tereza Petrusková zaměřuje. V současné době hledá mimo jiné i tzv. sexy slabiky, kterými samci lindušek lesních okouzlují něžnější pohlaví a případně jimi také zastrašují své soky.

Linduška lesní je malý, vzhledem ničím nápadný pěvec, kterého si laik může snadno splést třeba se známějším skřivanem. Díky středně složitému zpěvu se však zdá být vhodným modelovým druhem pro výzkum některých obecných zákonitostí ptačí komunikace. Tereza Petrusková se studiu chování tohoto tažného pěvce věnovala už během svých dřívějších výzkumů a po mateřské dovolené se k němu zase vrátila, tentokrát se záměrem zjistit jakými zvukovými signály projevuje agresi či zda jsou samice i samci schopní posoudit kvality samce podle jeho zpěvu.

Novější práce ukázaly, že samice kanárů preferovaly samce nikoliv podle bohatosti repertoáru, ale podle produkce speciálních struktur zpěvů, pro něž se vžil termín ‚sexy slabiky‘.

„Řada starších odborných prací hovoří o tom, že kvalita samce souvisí s velikostí jeho repertoáru. U druhů, kde samci mají v repertoáru desítky různých typů zpěvů, to však jen těžko samičky mohou zvládnout posoudit. Novější práce ukázaly, že samice kanárů preferovaly samce nikoliv podle bohatosti repertoáru, ale podle produkce speciálních struktur zpěvů, pro něž se vžil termín ‚sexy slabiky‘. Další práce prokázaly, že tyto struktury zpěvu jsou náročné na produkci a správně zazpívat je umí jenom ‚dobří‘ samci. Důvody jsou různé, může se například jednat o starší jedince, kteří už mají ‚natrénováno‘ nebo jsou v tak dobré tělesné kondici, že jim nečiní problém vydávat tento typ zvukových projevů. Z dřívějších výzkumů jsem věděla, že u lindušek by se takováto potencionální ‚sexy slabika‘ mohla vyskytovat také, to byl hlavní důvod, proč jsem se vrátila k výzkumu tohoto druhu. Vycházeli jsme z teze, že když budeme schopní rozlišit kvalitní a horší samce u lindušky lesní, můžeme testovat další zajímavé hypotézy, jež mohou obecně platit i u dalších druhů,“ vysvětlila Tereza Petrusková.

Její tým provádí výzkum na populaci lindušek obývajících úpatí Brd. Vědci přitom začali využívat nevšední způsob sledování, tzv. individuální akustický monitoring. Díky němu jsou na základě analýzy nahrávky schopní identifikovat konkrétní jedince.

„Pro naši studii je to velmi užitečné. Samce totiž pro další účely výzkumu odchytáváme na playbackovou nahrávku zpěvu lindušky lesní a kromě toho, že je po odchytu označíme barevnými kroužky, je také měříme, vážíme a odebíráme jim krev, což se jim samozřejmě moc nelíbí. Po této zkušenosti pak ptáci na playback reagují jinak a někteří si nás zjevně i zapamatují. Jakmile se k takovýmto jedincům přiblížíme, přestanou zpívat, schovají se a dělají, že tam nejsou. Těžko je pak můžete studovat nebo jim zkontrolovat kroužek, abyste věděli, kterého samce nahráváte. Individuální akustický monitoring nám však umožňuje lindušku zpívající z úkrytu určit zpětně podle nahrávky,“ vysvětlila Tereza Petrusková. Upozornila však, že naučit se rozpoznávat ptačí jedince podle jejich hlasu je zpočátku velmi obtížné a časově náročné, protože je potřeba zpěv daného druhu důkladně zanalyzovat a zorientovat se v něm. Tato počáteční investice se však vyplatí u dlouhodobých výzkumů druhů v nepřehledném prostředí, kde je těžké odečítat kroužky, anebo při sledování ohrožených druhů citlivých na odchyt.

Pozorováním lindušek lesních na úpatí Brd tráví tým Terezy Petruskové už čtvrtý rok. Během té doby se otevřela řada dalších témat, jimiž se výzkumníci zabývají. Sledují tak, jak se proměňuje zpěv jedinců, kteří se vrátili na místo po zimě, jak mláďata přejímají zpěvy svých rodičů apod. První výsledky výzkumu už byly publikovány a další publikační výstupy se postupně připravují. Aby však ze svých pozorování mohli vyvodit nějaké obecné závěry platné nejen pro populaci jednoho konkrétního ptačího druhu na jednom místě, potřebují získat ještě větší množství dat, proto je čeká ještě dlouhá a pečlivá práce v terénu i při následných analýzách nahrávek a pokusů.